

Az Ezerjőfű akció elé

I. Gyökerek, előzmények. A népi növénynevek és a rájuk vonatkozó néphagyomány felkutatása, számbavétele régóta közös gondja a nyelvjárási, néprajzi és növénytan kutatásnak. Fazekas Mihály halálának 150. évfordulója¹, Diószegi Sámuel-lel együtt alkotott *Magyar Fűvészkönyvének* (1807) méltatása is éles fényt vetett arra, hogy a magyar felvilágosodás nagy alakjainak törekvéseiben mennyire összefonódott a korszerű nemzeti tudományos élet kialakításának és a hagyományos népi-nemzeti, irodalmi-történeti értékek átmentésének szolgálata. E törekvésnek nagy jelentőségű gyümölcse volt a modern magyar botanikai szaknyelvnek a népi növénynevek felhasználásával való megteremtése.

Nagymúltú folyóirataink, az 1872-ben megindult Magyar Nyelvőr és az 1890-től megjelenő Ethnographia már első évfolyamaitól kezdve rendszeresen közölnek népi növénynévgyűjtéseket. Századunk jeles botanikusai közül *Gombocz Endre*, *Jávorka Sándor* és követőik végeztek e téren igen eredményes úttörő munkát, az 1930-as évektől kezdve pedig a nyelvjáráskutató *Beke Ödön* volt alapos művelője és lelkes propagálója a népi növénynevek gyűjtésének és vizsgálatának.²

A felszabadulás után a néprajz részéről a Magyar Népkutatás Kézikönyvének az eddigi kutatás eredményeit és a megoldandó feladatokat összefoglaló egyes tanulmányai adtak, a kérdést nagyobb egységbe illesztve, elméleti alapvetést és további indítást a szóbanforgó feladat intenzívebb munkába vételéhez.³

Az 1952. óta minden évben meghirdetett Országos Néprajzi (1960-tól Országos Néprajzi és Nyelvjárási) Gyűjtőpályázat — de már a felszabadulás előtti utolsó években szervezett Országos Ifjúsági Táj- és Népkutató Pályázatok (1942—44) is — igyekeztek erre a fontos feladatra irányítani az önkéntes gyűjtők figyelmét. Az Országos Gyűjtőpályázat a népi gyógyászattal foglalkozó ajánlott pályázatéba illesztve már 1961. óta hangsúlyozta a népi növénynevek szakszerű számbavételének fontosságát.⁴ Születtek is e témakörben értékes anyagú gyűjtések, pályamunkák, de viszonylag kis számban és nem is eléggé széles földrajzi területen.⁵

A szervezeti honismereti mozgalom széles körű kibontakozásával, valamint az ennek során fokozatosan országossá vált, központilag irányított néprajzi-nyelvjárási gyűjtőakciók (Észak-dunántúli Néphit- és Népszokás Atlasz, földrajznév-gyűjtés, Magyar Néphit Topográfia) nyomán kedvező feltételek alakultak ki ahhoz, hogy széles társadalmi bázisra támaszkodva ebben a tárgykörben is meginduljon és kibontakozzék egy szakszerűen megalapozott, központilag szervezett országos gyűjtőakció. Amikor 1959-ben szoros együttműködés alakult ki a Néprajzi Múzeumnak az önkéntes néprajzi gyűjtőmozgalom irányító gyűjtőszervezési csoportja és a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének munkatársai között, ennek jegyében

1 Szilágyi Ferenc: Fazekas Mihály évfordulójára. Honismeret 1978. 4. sz. 47—48. old.

2 Kálmán Béla: Nyelvjárási gyűjtésünk múltja, mai állapota és feladatai. Különnyomat a Magyar Népkutatás Kézikönyvéből. Bp. 1949.

3 Vajkai Aurél: Népünk természetismerete. Különnyomat a Magyar Népkutatás Kézikönyvéből. Bp. 1948. — Uő.: A magyar nép orvoslási kutatása. Uo. a sorozat. Bp. 1948. K. Kovács László: A magyar népi gazdálkodás kutatása. Uo. Bp. 1947. — Ld. még Gunda Béla: A magyar gyűjtőgető és szakmányoló gazdálkodás kutatása. Uo. Bp. 1943. — Uő.: A gyűjtőgető gazdálkodás. Útmutató a Füzetek a Néprajzi Adatgyűjtéshez 1. Bp. 1939.

4 Morvay Péter: Az Országos Ifjúsági Táj- és Népkutató Pályázat. Bp. 1943. Vö. A Néprajzi Múzeum Adattárának Értesítője 1959—61. 1—4. sz.

5 Legújabbban az 1978. évi Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat egyik díjnyertes pályamunkája: Csetényi Mihályné: Csépa és környéke népi növényei.

készült el *A néprajzi és nyelvjárási gyűjtés összekapcsolása* című útmutató füzet, amely a most tárgyalt témakör kutatásához is alapvető szempontokat adott⁶.

A Magyar Néprajzi Társaság Önkéntes Gyűjtő Szakosztályában részóta dédelgett terv tetté válásához a végső lökést az előbb Kalotaszeg gazdag néphagyományú vidékén, majd Románia más magyarlakta területein megszervezett, hasonló célú akciók meggyőző eredményeinek nyilvánosságára hozása adta meg⁷.

2. Az akció célja és jelentősége. Az Ezerjófű-akció központilag irányított, tudománysegítő és nevelő célzatú néprajzi-nyelvjárási-növénytani (etnobotanikai) tárgyú országos gyűjtőmozdulás lehet, amely egyrészt a népi növénynevek felkutatását, számbavételét tűzi ki céljául, de ugyanakkor gazdagítani kívánja a növények népi kultúráinkban elfoglalt szerepére vonatkozó ismereteinket, új adatokat remél felkutatni az érdekelt tudományágak számára.

Az akció összetett voltából adódik, hogy nemcsak a nyelvészeti-néprajzi célkitűzésű honismereti szakkörök tagjainak érdeklődő részvételére számíthat, hanem az általános iskolai (úttörő) és közép fokú iskolai biológiai szakkörökére, országjáró diákkörökére, természetbarátokéra s egyéb rokonérdeklődésű közösségekre is, s így új réteget vonhat be a honismereti munkába.

Az akció jellegéből az is következik, hogy figyelmet ébreszt más honismereti értékmentő tevékenységek iránt is. A természettudományi értékek megbecsülésétől, számontartásától a táji, irodalmi hagyományok kutatásáig. Vonzó, tartalmas és újszerű feladatokat kínál az országos és megyei (területi) honismereti táborok néprajzi-nyelvjárási, valamint környezet- és természetvédelmi szakosztályainak, s ezen keresztül fejleszti a néprajzi és nyelvjárási gyűjtésben is hasznosítható természettudományos szemléletet.

3. Irányítás és támogatás. Az akció szakmai irányítását munkameszterizálásban a Magyar Néprajzi Társaság Önkéntes Gyűjtő Szakosztálya és a Természettudományi Múzeum Növénylára végezhetné a Hazafias Népfront Honismereti Albizottsága, az MTA Nyelvtudományi Intézeté a Néprajzi Múzeum, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal és más érdekelt intézmények támogatásával.

4. A résztvevők. Az akció beilleszkehdhet az iskolai oktatás programjába, a KISZ és a Magyar Úttörők Szövetségének évi munkatervébe, minthogy — kezdeti szakaszában — főként az általános és középiskolás korú ifjúság gyűjtőkollektíváinak részvételére számít. De emellett lehetőséget nyújt a megfelelő érdeklődésű, az akció által érintett területeken tevékenykedő felnőttek: természetjárók, múzeumbarátok, kertbarátok, főiskolai és egyetemi tudományos diákköri tagok bekapcsolódására is.

5. Kapcsolat az Országos Gyűjtőpályázattal. Az akció beilleszkehd az Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatba, valamint a kétevenként ismétlődő Országos Diáknapi Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatába, ahol eddig is fogadtak ilyen tárgyú pályamunkákat. Ilyenformán e pályázatok keretében részben megoldható a legeredményesebben dolgozó gyűjtőkollektívák és egyéni gyűjtők jutalmazása.

6. Az akció és a honismereti táborok. Az országos és a megyei honismereti táborokban létrehozandó népi növénynev-gyűjtő szakcsoportok a gyűjtőmódszer szélesebb körű elterjesztését, finomítását is szolgálhatják. Azoknak a honismereti tábori növénynev-gyűjtő szakcsoportoknak az irányítására, amelyeknél ezt az érdekelt megyei intézmények (múzeumok, arborétumok, egyetemi-főiskolai növénytani tanszékek stb.) vagy gyakorlott biológusok segítséggel nem tudják megoldani. A Természettudományi Múzeum Növénytára botanikus szakembereket bocsát rendelkezésre.

Kisebb létszámú külön Ezerjófű-szaktábor szervezése is megoldható az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal támogatásával. Az ezeken való részvétel egyúttal a jutalmazás és a módszertani felkészítés egyik forrása lehet. Az akció népszerűsítésére a Pilisi Parkerdőben rendezetthez hasonló, speciális célú vándortáborok (V. ö.: Budai János: Vándor olvasótábor a Pilisben, Honismeret 1975. 1. sz. 15—16. old.), valamint a tájközpontú programmal szervezett olvasó-köznevelődési táborok is jól felhasználhatók.

⁶ Szerzői: Végh József—Papp László—B. Lőrinczy Eva—O. Nagy Gábor, Útmutató Füzetek a Néprajzi Adatgyűjtéshez. (Szerk. Morvai P.) VII. sz. Bp. 1950.

⁷ Szabó Zsolt: Néprajzi gyűjtés gyermekekkel. Honismereti Híradó 1974. 1. sz. 37. old. — Szabó T. E. Anita—Péntek János: Ezerjófű. (Etnobotanika útmutató.) Bukarest, 1976.

7. Ütemezés, népszerűsítés. Az akció előkészítését, meghirdetését, lebonyolítását, a feldolgozott eredmények közzétételét az országos honismereti és ifjúsági mozgalmi tervekkel összhangban célszerű kialakítani. Az akció népszerűsítése, irányítása az évi úttörő és KISZ programfüzetben, módszertani kiadványokban, valamint az ifjúsági és a honismereti jellegű folyóiratokban (Pajtás, Örsvezető, Honismeret, Búvár, Turista Magazin stb.), a közművelődési szaksajtóban közreadandó felhívások, módszertani útmutatók, érdeklődést keltő cikkek, esetleg szórólapok, valamint a rádió és a televízió bekapcsolásával történhet.

8. Kiállítás. Az akció várható eredményeit kívánatos lenne a legközelebbi országos úttörő népművészeti szaktáborhoz (1980)⁸, illetőleg az 1981-ben esedékes Országos Diáknapokhoz kapcsolódó kiállításon az ifjúság és a szélesebb nyilvánosság elé tárni.

9. Kiadvány. Az akció sikeres lebonyolítása után minden bizonnyal érdemes lenne az eredményeket és tapasztalatokat egy szakemberek által szerkesztett kiadványban is összefoglalni, amely egyúttal az ifjúság természetvédelmi nevelésének is hatékony eszköze lehetne.

10. Konkrét feladat és lebonyolítás. Az akcióban részt vevők által elvégzendő konkrét feladat az egy-egy határban (tájban) vadon termő, vagy hagyományosan termesztett növények helyi népi neveinek (egy-egy növénynek vidékenként több neve is lehet!), hagyományos felhasználásának s a növényekre vonatkozó mindennemű néphagyománynak, népi ismeretnek (emberi táplálkozásban, állatok takarmányozásában, népi gyógyászatban, népszokásokban, gyermekjátékokban betöltött szerep; festőnövények; mondák; hiedelmek, találós kérdések, közmondások, szálások, dalok stb.) felkutatása, s útmutatás szerinti megőrkítése.

Az akcióban részt vevő gyűjtőknek a lepréselt és helyi névükkel azonosított növényeket (*herbáriumot*) kellene beküldeni a kiadandó útmutatás szerint, másrészt — a szintén megadandó néprajzi-nyelvjárási szempontokat követve — be kellene nyújtaniuk *gyűjtőnaplójukat* is, amely a növényekre vonatkozóan gyűjtött hagyományokat tartalmazza, ulalva az egyes növényekre.

A növények tudományos meghatározása nem volna kötelező. A *rendszerinti meghatározást a Természettudományi Múzeum Növénytárának munkatársai végeznék el.* Az összegyűjtött, arra érdemes anyag a Természettudományi Múzeum Növénytárába, illetőleg a Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárába kerülhetne.

11. Természetvédelem. Az akció lebonyolítása során különös figyelmet kell fordítani a természetvédelmi érdekekre. A gyűjtőknek a módszertani útmutató mellékleteként meg kellene kapniuk a védendő növények illusztrált jegyzékét, amelyeket nem szabad gyűjteniük, csak helyi népi nevüket, és a hozzájuk fűződő ismeretanyagot kell megőrkíteniük.

12. Részletes módszertani útmutató. A fenti tervezetet a Hazafias Népfront Honismereti Albizottságának néprajzi-anyanyelvi munkacsoportja 1978. október 26-i kibővített ülésén (a Természettudományi Múzeum Növénytára, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal, valamint a Magyar Úttörők Szövetsége képviselőinek bevonásával), e sorok írójának előterjesztése alapján megtárgyalta.

A Magyar Úttörők Szövetsége *Hogyan?* című módszertani kiadványában május folyamán megjelenik az akció módszertani útmutatója, amely felhívja a részt venni szándékozókat, hogy jelentkezzenek a szervező központnál (*Magyar Néprajzi Társaság Önkéntes Gyűjtő Szakosztálya, Bp., Kossuth Lajos tér 12. 1055*), ahonnan további szakmai segítséget kaphatnak.

13. A nyári szünidő kihasználása. A most folyó iskolai év hátralévő részét és a nyári szünidőt jól lehet használni az akció népszerűsítésére, az 1979. őszén meginduló, szélesebb körű szervezés megalapozására. Az idej nyári honismereti táborok jó lehetőséget kínálnak arra, hogy a *gyűjtőmódszer a gyakorlatban* is kipróbálásra kerüljön, s hogy a táborok népi növénynév-gyűjtő szakcsoportjainak résztvevői hazavihessék szakköreikbe, gyűjtőközöségeikbe módszertani tapasztalataikat.

Morvay Péter

⁸ Vö. Úttörő-népművészek tábora Csillebércen, Honismeret, 1976. 5. sz. 12—14. old.

Költői verseny Erdélyi Józseffel

Többször tapasztaltam, hogy a felsőbb iskolákat végzett írók, költők nem szívesen segítik az egyszerű népből jött tehetségeket. Sőt inkább akadályozzák őket. Hiába írta meg Petőfi, hogy „a költészet szentegyház, ahova belépni bocskorban, sőt meztláb is szabad”. Három jó költő barátom volt, akiknél ezt nem tapasztaltam, akik bár többek voltak és nagyobbak nálam, mégis igaz barátsággal és szeretettel beszéltek velem. Tisztelettel emlékezem rájuk: Sinka István, Bakó József és a most ősszel elhunyt Erdélyi József. A velük való baráti kapcsolataimról — ha az erőm engedi — majd külön írok. Egyelőre Erdélyi Józsefről:

Végtelenül sajnálom, hogy haláláról csak a temetése után értesültem, újságból. Neheztelek is a lányára, amiért nem értesített. Pedig tudta, hogy jó barátok voltunk. Hiszen az apjával együtt még Ő is aludt itt nálunk gyarmati író-olvasó találkozóink után. Ugyanis én hívtam meg Jóska-t ide és közös irodalmi estünk volt. Ő egyébként több oldalú művészlélek volt. Az irodalom, a költészet mellett festegetett is és nagyon szépen rajzolt.

Ennek az édesapámról készült nagyon sikerült rajznak az a története, hogy amikor én még a budai Szász Károly utcában laktam képviselő korom idején, egy este Sinka és Erdélyi megláto-

gattak. Édesapám történetesen fent volt nálunk. Apámnak szép nagy bajusza volt, láttam, hogy Erdélyi ugyancsak nézegeti. Majd egyszer csak azt mondja: Te János, van itthon tiszta ív papírod? Mondom: van, mit akarsz vele? — Adjál csak egy párat, lerajzolom apádat! Ilyen jellegzetes jó paraszt arcot ritkán lát az ember. Kb. 20 perc alatt készen is volt vele és olyan jól sikerült, hogy élethűbb, mint bármilyen fénykép. Az eredeti rajz nálam van üveg alatt bekeretezve az íróasztalom felett, és ha ránézek, nagyon szeretett jó édesapámmal együtt mindig eszembe jut Erdélyi Jóska is.

Mikor a Nemzeti Parasztpárt központjában, mint pártigazgató dolgoztam, három költőbarátom gyakran bejött hozzám és a felszabadulás utáni időkben segítettem is őket, amivel tudtam, tekintve, hogy a hosszú ostrom után sok író nélkülözött Pesten. Egy ilyen látogatásakor élcélődtünk, anekdotáztunk. Én elmondtam a mezőtúri református pap esetét az öreg betyárral, amikor úrvacsorát osztott. Jóska jót nevette azt mondja: Te, ezt jó volna elbeszélő költeményben megírni. Hát — mondom — írd meg! Tudod mit — azt mondja —, írjuk meg külön-külön, költői versenyben. Hát — mondom —, hogy gondolsz illet, hogy én a hat elemimmal veled versenyezzek? Nem akartam neki állni, de nem hagytam békét, amíg meg nem ígértem, hogy megpróbálom megírni. Abban is megállapodtunk, hogy a másik két költő, Bakó Jóska és Sinka Pista bírálják majd el írásainkat. Többet aztán nem is beszélünk róla. Ő elment, én pedig nagy gondba estem, mert féltam tőle, hogy majd nagyon kisebbségben maradok egy ilyen rutinos és iskolázott költővel szemben. Hát azért pár nap múlva csak rászántam magam és megírtam Úrvacsora című versemet. S megnyugodva betettem íróasztalomba. Már el is felejtkeztem róla, amikor egyszer beállít hozzám Bakó József. Na — azt mondja — tudod-e miért jöttem? Hát — mondom —, amiért máskor, egy kis baráti csevegésre. Nem — azt mondja —, hanem téged Erdélyi Jóska kihívott költői versenyre. Megírtad-e azt a verset? Mondom igen, megírtam, de félve mutatom meg. Nem is akartam én Jóskaival versenyezni, hogy jövök én ahhoz? Azt mondja erre Bakó — úgy,



hogy költő vagy. Mi mind a hárman régen megállapítottuk és elismerjük tehetségedet. Hát csak mutasd az írásoadat, mert Erdélyitől jövök, az övét már láttam és ő mondta, hogy jöjjetek hozzád. Majd jön Sinka is és a kettőnk véleménye lesz a döntő. Erre kihúztam a fiókomat, és átadtam neki a verset. Persze olvasása alatt figyeltem az arcát. Láttam, hogy mosolyog a bajusza alatt és azt mondja a végén: na bármilyen furcsán hangzik is, de ebben a versenyben véleményem szerint te nyertél. Az a nagyszerű a versedben,

hogy a református úrvacsorai ceremóniát végig leírod enyhe humorral úgy, hogy azt még egyházi emberek sem vehetik sértő szándékúnak. Később Sinkának is ez volt a véleménye. No, erre üzent Erdélyi, hogy vigyem el hozzá a versemet. Elvittem. Amikor elolvasta, csak annyit mondott: igaza van Bakónak és Sinkának. Neked jobban sikerült ezt a témát megírni. Elismerem, s ezek után a magamét meg sem mutatom neked. Hiába kértem, nem mutatta meg.

Hegyesi János

A roskoványi honvédemlék¹

Ezernyolcszáznegyvenkilenc június 15-én Szepes-Ofalunál lépte át az oroszághatárt az osztrákok segítségére érkező cári orosz hadsereg, melynek kb. tízezer főből álló csapata június 20-án délutáni órákban érkezett a Sáros megyei Héthárs határába. Ágyúikat a pétermezői síkon állították fel. A magyar honvédek — kb. kétezeren — Roskoványhoz közel helyezkedtek el, hogy az oroszoknak útjukat állják. A csata estig tartott s a kétezer magyar vitéz emberül állta meg a helyét, csak az éj beálltával vonult vissza. A csata emlékére 1860-ban egy éjjel, a sáros megyei hazafiak egy csoportja titokban kőoszlopot emelt a mostani roskoványi vasúti megállóval szemben fekvő dombocskán. Ezt az emlékművet többek között *Bánó József*nek, az eperjesi Kollégium felügyelőjének, *Dobay Sándor* eperjesi közjegyzőnek és *Lesskó* nevű akkori dobói plébánosnak köszönhetjük.

Az emlékoszlop mintegy négy méter magas volt, s négy kisebb kőoszlop láncsal vette körül. Felirata a következő volt: EMLÉK AZ 1849. JÚNIUS 20-ÁN ELESETT HONVÉDEKNEK.

Ezt az emlékművet abban az időben állították fel, amikor még vétség

volt könnyezni az elhunytak felett. Később azonban többször is megemlékeztek erről a csatáról itt az emlékoszlop mellett. Így 1899-ben, a csata 50-dik évfordulóján a már említett *Bánó József* tartotta az ünnepi beszédet, amelyben megemlékezett *Dobay József* honvédezerdesről, akit *Bem* tábornok — hősi magatartásáért és kis termete miatt — „Kis Leonidas”-nak nevezett. *Dobay József*, aki végigharcolta a szabadságharcot, Erdélyben született, s élete végét Pétermezőn (Héthárs város-töszomszédságában) töltötte. Ott is halt meg 1898-ban s a dobói templom kriptájába temették. Ugyancsak ott nyugszik *Dobay Agoston* honvéd-alezredes is.

A roskoványi emlékoszlopot az államfordulat után, 1920-ban eltávolították.

A pétermezői kicsiny templom előtt lévő sírjában alussza örök álmát *Vitális Sándor* 1849-es honvédőrnagy (ki tudja nem vett-e részt a roskoványi csatában), kinek hantja fölé a pétermezőiek nem is olyan régen virágos kertet létesítettek s azt továbbra is gondozzák.

Dr. Dobay Sándor



¹ Roskovány (Rožkovany) község Eperjestől 28 km-re északra.

Magyar népmesék az alsótagozatos iskolai nevelés szolgálatában¹

Olyan szocialista nevelőiskolára van szükség, amelynek feladata az egész személyiség — az értelem, az érzelem, a fizikum, a jellem — harmonikus és differenciált fejlesztése. Az általános iskola alsó osztályaiban az alapozó szakaszban valamennyi tantárgy a maga sajátos eszközeivel alakítja a gyermekek reális világképét, alapozza materialista világnézetüket.

A népköltészet c. témakörben az egyik legfontosabb alapelv, hogy az óvodában szerzett ismereteket bővítsék s még jobban megszeressék a népköltészet alkotásait, a népmeséket, népdalokat, az énekes népi játékokat. A téma feldolgozása során fontos feladatként jelentkezik a sokirányú fejlesztés, információ gyűjtés.

A 6—10 éves korú gyermekek már képesek a gyűjtő-kutató munkára. Rendszeresen hallgatják a rádió, a televízió mesemondásait, népdal és népijáték jeleneteit. Ismerkednek az iskolai és városi könyvtár népmese és népdal gyűjteményeivel. A népdal-gyűjtés mozzanata aktív cselekvéssé, gyakorlatiá válik sok iskolában. Ilyen igényből fakad a tanítás kezdésekor és befejezésekor egy-egy népdal, vagy népdalcso-
kor éneklése.

A 6—10 éves korú gyermekekhez legközelebb áll a népmese. Elmondják, dramatizálják, maguk tervezte jelmezekkel nem egyszer még élményszerűbbé teszik. Sok esetben bábukkal s az ezekhez párosuló hangszínnel, gúnyjal, felfüggő megjegyzésekkel illusztrálják a gazdagok és szegények közötti állandó konfliktust. Értik azt is a kicsinyek, hogy egy-egy szereplő egy egész társadalomnak az elkeseredettségét, elnyomását, kizsákmányolását mutatja be. Roppant élvezik a szegények felfüggését, leleményességét és az adott hely-

zetben a szereplők elképzeléseinek megvalósulását, amit olvasás közben gyakran hangos kacagás, hajrá, éljen és megelégedett sóhajok kísérnek.

Kedvelik az izgalmas, kísérteties elemekben bővelkedő történeteket. Eleinte a tündér, a boszorkány, a királykisasszony, az ördög; a jónak és a rossznak végletes testi jegyekkel is hangsúlyozott megjelenítése áll közel a gyermekekhez. A jó és a rossz végletes viszonylataiban már el tudnak igazodni, állást tudnak foglalni. Ebben a korban s ebben a témakörben is kedvező alkalom kínálkozik a tanulók személyiségformálására s világnézetük alakítására. Tanulmányaik során győződjenek meg arról, hogy nincsenek varázslók és tündérek, ezek csak a mesében fordulnak elő.

Az egész életen át tartó önművelés megalapozásában különösen fontos szerepet töltenek be a könyvtárak. A könyvtár a maga sajátos eszközeivel kapcsolódik az iskolai munkához. A 6—10 éves korú gyermekek azonban még szívesen játszanak, ezért a könyvtári foglalkozások legyenek játékosak, főleg mesével kapcsolatosak. A mese segíti a gyermekeket a jó és rossz megértésében, a hősök pozitív és negatív tetteinek helyes értékelésében.

Formai megoldásként alkalmazza az egyik gyermekkönyvtár vezető a képzeletbeli utazást meseországba, közben felelevenítik a mesehősöket, a mese jellemzőit, megbeszélik a mese és a valóság kapcsolatát. A filcből kivágott mesefigurákat a megbeszélés során felrakják a posztóra, s a tanulók maguk előtt látják a mesealakokat s levonják a következtetést, hogy ilyenek csak a mesében fordulnak elő, a valóságban nem.

Dr. Poór Jánosné



¹ Hozzászólás Nagy Attiláné: A népmese jelentősége az óvodai nevelésben c. írásához. Homszmet, 1978. 5—6. sz. 112—113. old.